

Čarobni svijet snjegovića knjigoljubaca – izrada digitalne slikovnice

S. Barbarić, Osnovna škola Milana Langa, Bregana, Samobor, Hrvatska
sbarbaric2@gmail.com

Sažetak – Autorica rada za učenike nižih razreda osnovne škole osmislila je izradu digitalnih slikovnica kao projekt koji se može realizirati u okviru zadanog kurikuluma nastave informatike. Cilj projekta bio je pokazati koliko pisanje i crtanje na računalu može biti kreativno, a učenje zabavno. Učenici su projektom trebali uočiti kako praktičan rad rukama povežati s informatičkom tehnologijom, programima i aplikacijama. Kao idejni početak projekta, učiteljica je svakom učeniku isplela zimsku kapicu. Zatim bi od prigodnog materijala zajednički izradili maketu grada u kojem žive stanovnici s pletenim kopicama. Plan je bio da će učenici na tu temu pisati priče i crtati na računalu. Učenici su podijeljeni u tri ciljne grupe. Jedna grupa učenika bavila bi se ručnim radom, izradom makete i pletenjem. Druga grupa pisala bi tekst, crtala i slikala uz pomoć aplikacija. Treća grupa, najstarija, imala bi zadatak napraviti digitalni rad od teksta, crteža i fotografija. Digitalni rad mogao je biti video materijal, film ili digitalna slikovnica. Projekt bi završio tako da se medijski materijal objavi na web stranici školskog lista Breganček.

Kad je učiteljica donijela nove pletene zimske kape za učenike u područnu školu Grdanjci nastalo je veliko veselje. Nakon slikanja i obrade fotografija izradili su video koji su nazvali Kap dobrote = Kapa na dar. Na istom satu video je i objavljen na web stranicama digitalnog školskog lista <https://bregancek.net/?p=1213> kako bi bio dostupan svim učenicima i njihovim roditeljima. Slijedeći korak projekta bio je s učenicima matične škole Bregana stvoriti Čaroban grad snjegovića knjigoljubaca u malom. Grad i stanovnike napravili su od drvenih kućica, autića-igračaka, stiropora, platna i ručno pletenih kapica. Autorica je, kao primjer kako treba izgledati digitalni rad, napravila oglednu slikovnicu „Dobro došli u SnjegoGrad“. Objavljena je na web stranici <https://bregancek.net/?p=1225>. SnjegoGrad je među učenicima bio jako dobro prihvaćen, a film o tome sam su napravili: <https://bregancek.net/?p=1225>. Svaki razred odabrao je jednu od zadanih tema o snjegovićima, a zajednički su odredili naslov svoje slikovnice. Svaki učenik dobio je mogućnosti osmisliti i urediti jednu njenu stranicu. Slikovnice su vrlo brzo bile završene, uređene i objavljene na <https://bregancek.net/?p=1249>. Ispisani i uvezani primjerci slikovnica nalaze se sad u školskoj knjižnici i dostupni su učenicima u tiskanom obliku. Može se zaključiti kako su učenici s veseljem odradili planirani projekt. Osim praktičnog znanja i primjene aplikacija, naučili su kako su pletenje i izrada makete grada vrlo slični programiranju, rade se petlju po petlju, korak po korak, naredbu po naredbu, do konačnog rezultata.

Cljučne riječi – digitalna slikovnica, snjegovići, snjegovgrad, breganček, kape, knjigoljupci, pletenje.

I. UVOD

U kurikulumu nastave informatike za niže razrede osnovne škole navedeni su ishodi učenja tog izbornog predmeta. Tu stoji kako učenici tijekom četiri godine izborne nastave moraju savladati vještinu pisanja i crtanja. Već u prvom razredu trebaju naučiti prepoznati slova na tipkovnici, ponešto nacrtati i motorički raditi rukama i mišem. Zadatak drugog razreda je znati pisati i čitati riječi i rečenice uz pomoć aplikacija na računalu. U trećem i četvrtom razredu u ishodima učenja nalazi se logika programiranja te prepoznavanje i izrada medijskog materijala. Tijekom prva četiri razreda osnovne škole učenici su obavezni naučiti korake i načine kako radi i „misli“ računalo. Moraju znati hoće li „poslušati“ naše želje i naredbe, i što napraviti da bi tako bilo. Isto tako, svi učenici nižih razreda trebaju savladati upotrebu osnovnih aplikacija kao što su Word, Paint i Bojanje 3D. Tijekom četvrtog razreda u nastavnom planu informatike nalazi se PowerPoint aplikacija koja bi sva stečena znanja trebala objediniti.

Tijekom godina učenja informatike djeca praktično nauče koji su sve dijelovi računala korisni i jednostavno se povežu u smislenu cjelinu. Izrađuju različite medijske sadržaje koji se kasnije mogu višekratno upotrebljavati. Cilj je naučiti ih koristiti informatičku tehnologiju za obradu, slušanje i gledanje slika, filma i slušanje muzike. Mnogi od tih pojmova za male dječje glavice su potpuno nerazumljivi. Nakon puno godina rada u nastavi i s djecom pokazalo se da će učenici dobro upamtiti samo ono što vide zorno i u praktičnoj primjeni.

Upravo zato autorica ovog rada je za učenike nižih razreda Osnovne škole Milana Langa u Bregani i područne škole Grdanjci osmislila izradu slikovnice kao projekt. Realizirala ga je zajedno s njima. Pripremila je potrebne materijale kao što su papiri, vuna, drvo, platno, igračke i alati. Učenicima su bili dostupni elektronički uređaji koji se mogu koristiti u radu na projektu. To su računalo, mobiteli, kamera, fotoaparati, pisači, zvučnici i mikrofoni, te aparati za plastificiranje i uvezivanje. Da bi učenici mogli sami koristiti uređaje, učiteljica ih je najprije poučila kako svaki pojedini radi i što se njime može. Pustila ih je da pokušaju napraviti nešto svoje. Učenici su pohvaljeni za svaki pokušaj i kreativnu ideju, bez obzira da li je pri tome sve bilo točno odrađeno ili nije. Tako im je približila zadanu temu i informatičku tehnologiju. Dugoročni plan bio je iskoristiti znanje o digitalnoj tehnologiji i izraditi slikovnice uz pomoć računala.

II. ČAROBNI SVIJET SNJEGOVIĆA

Projekt koji je autorica ovog rada provela i radila s učenicima tijekom siječnja i veljače 2022. godine nazvala je „Čarobni svijet snjegovića knjigoljubaca“. U početku je učenicima objasnila osnovni cilj projekta i njegove faze izrade. Prva faza bila je izrada praktičnog zadatka – pletenje kapa i izrada gradića iz mašte. Učiteljica se koristila jednostavnim riječima i primjerima koji su učenicima poznati. Pokazala je fotografije kako bi pletene kape i grad SnjegoGrad mogli izgledati, što bi se tom gradu moglo nalaziti. Nabrojila je moguće likove iz mašte i figurice/snjegoviće koji bi trebali biti stanovnici tog gradića. Svi bi trebali imati i pletene kape na glavi.

Cilj projekta je zainteresirati i potaknuti učenike na pisanje (u aplikaciji Word), crtanje (u aplikacijama Paint, Bojanje 3D). Radom na računalu učenici će pokazati kreativan rad na računalu. U tu svrhu mogu koristiti, fotografije i maketu grada u malom. Učenike treba naučiti kako se nakon pisanja i crtanja jednostavnim alatima i korištenjem samo aplikacije PowerPoint, od autorskog teksta i crteža, može izraditi lijepa digitalna slikovnica. Od fotografija i slika može se napraviti video uradak. Digitalne materijale moguće je staviti na web stranicu kako bi bili dostupni svima. U slučaju škole Milana Langa svi materijali učenika objavljuju se na web stranici digitalnog školskog lista Breganček. Za učenike nižih razreda škole to nije nimalo lak zadatak. Puno je novih pojmova koje su trebali naučiti.

U prvom tjednu projekta autorica je učenike motivirala na rad uz prigodan ručni rad. Za svakog učenika područne škole isplela je zimsku kapicu s pamplonom. U planu projekta i podjeli zadataka učenici područne škole bili su zaduženi za pletenje. Učiteljica je pokazala kako mogu uzeti u ruke igle za pletenje i izraditi bilo kakav koristan predmet od vune. Prvi pokušaj bio je napraviti šal, a malo spretniji učenici pokušali su napraviti kapice za lutke/snjegoviće.

Ideja projekta bila je da će svaka grupa učenika biti zadužena za jedan dio zadatka. Prva grupa učenika će biti zadužena za pletenje, druga za slikanje i fotografiranje, treća za medijsko praćenje, a učenici četvrtih razreda od slika će napraviti video materijal. Tako je na kraju i bilo ostvareno.

Kad je učiteljica donijela ispletene kape učenicima na dar, u područnoj školi više nikoga nije trebalo nagovarati na rad na projektu. Učenici su stavili kapice na glave, u ruke uzeli igle i klupka vune i veselo prionuli zadatku. Pokušali su sami napraviti pletivo. Pri tome koncentrirano su pratili pokrete učiteljice i nastojali ih zorno kopirati. Nastava je bila ogledni primjer nastave uz pomoć metode imitacije. Svakom izrečenom rečenicom učiteljica je naglasila kako je pletenje identično programiranju u bilo kojem programskom jeziku. Programski jezik je za male učenike potpuno strani i nerazumljiv pojam. Ali, dok su učenici u rukama držali igle za pletenje, naučili su kako se plete tako da se radi

petlja po petlja. Naučili su da je baš tako i kod programiranja. Radi se korak po korak, naredbu po naredbu, da bi stigli do željenog rezultata. Pokazalo se da među učenicima ima puno talentiranih malih ručica. Nitko od učenika (a kasnije i roditelja ili kolega učitelja) nije mogao zamisliti da se pletenje može povezati s radom na računalu.

Nakon slikanja sa svojim i novonapravljenim kopicama učenici su zajednički obradili fotografije. Od fotografija izradili su video uradak koji je objavljen na stranici: <https://bregancek.net/?p=1213>. Video su nazvali Kap dobre = Kapa na dar. Prepoznali su trud učiteljice uložen u izradu ručno pletenih kapa. Kako je to bilo vrijeme početka godine, na satu informatike učenici i učiteljica izradili su prigodne kalendare. Kalendare su zajednički ispisali i plastificirali, te ponijeli kući na radost roditelja.

Još jednom se pokazalo da su djeca i učitelji u područnim školama jedna velika obitelj u kojoj vlada neizmjeran osjećaj pripadnosti, prijateljstva, ljubavi i bliskosti. Kapice i kalendari koji su zavšili kod učenika kao zajednički rad, cijele godine spominjali su se na svakom satu informatike kao najzabavniji događaj te školske godine.

Nakon toga, za slikovnice zajedničkog naziva „Čaroban grad snjegovića knjigoljubaca“ učenici matične škole Bregana i autorica ovog rada izradili su maketu grada od lijepo obojenih drvenih kućica i autića - igračaka. Učiteljica je napravila snjegoviće knjigoljupce od stiropora, malo platna, nekoliko gumbića i ručno pletenih vunjenih kapica s pamplonima. Učenici su šareno bojali kućice i donosili igračke. Glavne zvijezde gradića imena SnjegoGrad bili su snjegovići knjigoljupci.

Kao dodatni uvod u temu učiteljica je smislila priču i izradila prvu slikovnicu pod nazivom „Dobro došli u SnjegoGrad“. Ona je bila i dodatna motivacija učenicima za upoznavanje likova, pisanje i crtanje priča. Učenici su tako iz primjera mogli vidjeti kako digitalna slikovnica treba izgledati. Čitanje slikovnice u kojoj se nalaze poznati izmišljeni likovi kod učenika razvilo je ljubav prema čitanju i pisanju. Htjeli su i oni napraviti nešto slično. A spoznali su da im informatička tehnologija daje priliku kreativno povezati tekst i slike/animaciju. Na web stranici škole breganček može se vidjeti digitalni zapis male slikovnice i mogućnost šetnje virtualnim gradom iz mašte: <https://bregancek.net/?p=1225>. Igra sa snjegovićima manjem uzrastu učenika bila je jako zabavna. Teško su se odvojili od igračaka koje su mogli rukom opipati. No, kasnije su zato brzo i lagano osmislili vlastite priče o stanovnicima SnjegoGrada. Tema za priče bilo je jako mnogo. Učenici i učiteljica zajednički su odabrali one najbolje koje su našle mjesto u slikovnicama.

Ovim projektom učenici su se trebali baviti tijekom mjesec dana nastave. Tako je bilo planirano. Ali zbog

korone i izolacija, mnogih učenika nije bilo na nastavi uživo i projekt se odužio. Bilo je tjedana kad se u matičnoj školi radilo uživo, a u područnoj školi to nije bilo moguće. I obrnuto. Činilo se da slikovnice nikad neće biti gotove. Svi su bili svjesni toga da će možda i biti gotove, ali ne u zimi, iako je tema slikovnica bila baš zimska. Kako je izgledao rad u razredu vidi se na web stranici: <https://bregancek.net/?p=1239>

Za uspjeh projekta dobro je bilo što se gradić iz mašte učenicima jako svidio. Priče o njemu nastavili su pisati i kod kuće. Donosili su tekstove i crteže u školu nakon izolacija i izbjivanja zbog bolesti. Tekstova je na kraju bilo i previše. Svaki razred odabrao je svoju temu o snjegovićima. Zajednički, glasanjem, odredili su naslov i prigodne priče. Svaki učenik dobio je pravo popuniti tek jednu stranicu prezentacije tj. slikovnice. Tu je mogao staviti autorski tekst i vlastiti crtež. Učenici su koristili alate koje dobro poznaju. Nije bilo poteškoća s aplikacijama. Za uređivanje digitalne slikovnice i skraćivanje teksta te odabir crteža, bila je zadužena učiteljica.

Na kraju, zajedničkim snagama učenika i učiteljice, digitalne slikovnice dobile su zaslužno mjesto na web stranici škole i digitalnom školskom listu Breganček: <https://bregancek.net/?p=1249>. Učenici su izradili i nekoliko tiskanih primjeraka, plastificirali ih i uvezali spiralama. Tako završene sada krase učionice škole. Napravljeni su i primjerci koji se mogu posuditi u školskoj knjižnici i dostupni su ostalim učenicima.

Čim se završilo s projektom o snjegovićima, a to je potrajalo do prvih dana proljeća, učenici su odmah predložili nastavak priče – novu slikovnicu. Cijela priča oko slikovnica im se dopala. Imali su i ideju o čemu žele pisati u nastavku: o proljeću, cvijeću i kukcima... Htjeli su da učiteljica napiše novu slikovnicu pod nazivom „Dobro došli u KukcoGrad“ i smisli nove likove: kukce, najviše leptire, pčelice i bubamare... Odmah nakon toga oni bi stanovnike Kukcograda maštovito umetnuli u svoje nove priče veseleći se proljeću.

Slika 1. Digitalne slikovnice PŠ Grdanjci, 3.A, 4.A i 4.B

Slika 2. Digitalne slikovnice 3.B, 3.C i 4.C

III. ZAKLJUČAK

Pokazalo se da je tema projekta dobro odabrana. Projekt je zainteresirao i razveselio učenike uzrasta prvih, drugih, trećih i četvrtih razreda. Učenici su mnogo toga novog naučili. Tema im je bila tako zanimljiva da nisu niti primijetili kako uče i usvajaju novo gradivo.

No, znanje koje su oni u dosadašnjem učenju informatike stekli o izradi prezentacije, obradi slika, i izradi video materijala nije bilo dovoljno za samostalnost u radu i obradu podataka. Tu im je trebala pomoć učiteljice. Također, nisu sami mogli stavljati materijale na web stranicu škole. Na tome još u budućnosti trebaju učiti i raditi. Ali sigurno je, s velikim veseljem upijaju sve novo.

Tijekom nastavne godine mnogi učenici bili su bolesni ili u izolaciji zbog korone. Jedini način komunikacije s njima bio je moguć putem informatičke tehnologije. Upravo stoga ovim projektom pokazuje se da pisana i čitana digitalna riječ ima smisla. Može se svakodnevno povezati s mnogo stvari koje su bliske učenicima: igračkama, drvenim kućicama, pletenjem, šivanjem... prirodom.

Sve to potrebno je našim učenicima kako bi im djetinjstvo bilo raznobojna, a ne sumorna stvarnost. Moramo im pokazati da život nije samo ekran računala. Istovremeno trebaju uočiti kako je baš taj ekran jako važan i što se sve s računalom može. Računalo je koristan alat koji olakšava život i donosi nove radosti. Oplemenjuje ga i pomaže na način na koji ljudi to žele i dopuštaju.

U školi odgajamo malu djecu kako bi postali veseli, radoznali, i maštoviti ljudi. Knjigoljupci. Slikari. Informatičari. Kreativci. Dječja mašta nema granica. Baš u tu svrhu nastao je projekt Čaroban svijet snjegovića knjigoljubaca - izrada digitalnih slikovnica. Veselilo bi da takvih projekata u školama ima više.

IV. ZAHVALA

Zahvaljujem ravnatelju Osnovne škole Milana Langa, Bregana Igoru Matijašiću što mi je omogućio provođenje ovog projekta s učenicima nižih razreda matične škole u Bregani i područne škole u Grdanjcima.

REFERENCE

- [1] Godišnji kurikulumi nastave informatike nižih razreda osnovne škole za školsku godinu 2021/2022. <https://mzo.gov.hr/vijesti/okvirni-godisnji-izvedbeni-kurikulumi-za-nastavnu-godinu-2021-2022/>
- [2] Upute za pletenje <https://pletenje.net/izrada-predmeta-pletenje/>
- [3] Uputa za izradu makete grada u malom <https://www.skolskiportal.hr/sadrzaj/iz-skolskog-svijeta/izradite-maketu-svoga-kvarta-i-mjesta/>
- [4] Upute za rad s aplikacijama Word, Paint, PowerPoint https://skolazavot.hr/wp-content/uploads/2020/06/Office365_priru%C4%8Dnik.pdf
- [5] Upute za rad s aplikacijom Bojanje 3D <https://support.microsoft.com/hr-hr/windows/osnovno-3d-modeliranje-pomo%C4%87u-programa-bojanje-3d-78a27393-4cc5-1c9a-5929-3b4644eb5a94>
- [6] Upute za rad s uređajem za plastificiranje i uvezivanje <https://data.fast.eu/manual/45/45007721/45007721-im-hr.pdf>
- [7] Web stranica digitalnog školskog lista Breganček Osnovne škole Milana Langa, Bregana <https://bregancek.net/>